חשפנות וזנות - אחת הן? / מיכל רוזין *

ברכות למרכז הסיוע לנפגעות ולנפגעי תקיפה מינית בתל-אביב, על 40 שנה של פעילות מבורכת וענפה למען נפגעות ונפגעי תקיפה מינית ולמען המאבק נגד אלימות מינית ולשוויון מגדרי.

שנותי באיגוד מרכזי הסיוע היו בין המשמעותיות בחיי, למדתי להכיר באופן עמוק את המשמעות האדירה של מאבק, וכמה ניתן ליצור שינוי תודעתי ואמיתי בחברה. בשנותי באיגוד התוודעתי מקרוב למורכבות של פגיעה מינית על מאפייניה ומופעיה השונים. הבנתי עד כמה החוק לא נותן מענה ראוי לתופעת הפגיעות המיניות והניצול המיני, וכי קיימות מגבלות רבות ביכולתו של ההליך הפלילי להעמיד את הפוגעים לדין.

מרכזי הסיוע השרו עלי מוטיבציה להמשיך בקידום המאבק גם בבית המחוקקים - להטיב את החוק, ליעל את המערכות הפליליות, אך גם להשפיע על המודעות הציבורית. בשתי הכנסות האחרונות, הנחתי על שולחן הכנסת וחוקקתי מספר חוקים, בסיוע ושיתוף פעולה מלא עם איגוד מרכזי הסיוע, שנועדו להנגיש את המציאות המורכבת של פגיעה מינית לספר החוקים, ולפתח עוד מענים לשיקום הנפגעים. אני פועלת לעורר מודעות לצורך בשינוי, למיגור, מניעה וטיפול בפגיעות מיניות. כל מהלך שלי בכנסת, מאז כניסתי אליה ועד היום, נעשה בשיתוף פעולה והתייעצות עם האיגוד ועם העובדות והמתנדבות המסורות במרכזים השונים, אשר מנוסות ומכירות את השטח מקרוב. אני מתרגשת שאנו מציינות 40 שנה למרכז הסיוע בתל-אביב ומאחלת לנו עוד שנים רבות של שיתופי פעולה וסיוע הדדי בהמשך המאבק למיגור הפגיעה המינית .

~~~~~~~~

לפני כחודש חגגנו את ההצלחה הגדולה של מאבק רב השנים להטלת אחריות בחוק על צרכני הזנות. לדידי, הבשורה העיקרית בשינוי דרמטי זה, היא המסר הציבורי שזנות היא הקצה של אי השוויון המגדרי בחברה, ומיגור תעשיית הזנות תהווה צעד בהכחדת תרבות האונס בה אנו חיות. עמדה זו מקובלת על חלקים רבים מהאוכלוסייה, וכעת אפילו על שרת המשפטים אשר כאמור הודיעה כי תקדם תזכיר חוק להטלת קנסות על צרכני זנות. חשוב לציין שקנסות הם לא העונש האולטימטיבי, ויש לשאוף לכך שצריכת זנות תהיה עבירה פלילית, אך שינוי החוק בהחלט מצביע על התקדמות מבורכת ומתבקשת ביחס החברה לזנות בפרט ולנשים בכלל. על הצלחה זו אנו מחויבות להכיר תודה לארגונים הפמיניסטיים, ארגוני הסיוע וארגוני המאבק בזנות, ולנשים הפמיניסטיות והאקטיביסטיות בכל מקום, שמשנות את השפה, התודעה והתרבות של החברה כולה. בראש ובראשונה, ברצוני להודות לחברת הכנסת לשעבר זהבה גלאון, שהובילה את המהלך בכנסת ולא ויתרה במשך עשור שלם עד להגעה לרגע זה.

יחד עם ההתקדמות המשמעותית בתפישת הזנות כתופעה שצריכה לעבור מהעולם, רבים בחברה עדיין נחרדים מההשוואה בין זנות לחשפנות. בהגיענו לדיון על החשפנות, קמה זעקה על זכות האישה לגופה. חשפנות כידוע, הינה פרקטיקה הכוללת תשלום או קבלת טובת הנאה בעד מופע התפשטות לצורך גירוי מיני של יחיד או רבים. מתנגדי ההשוואה בין זנות לחשפנות טוענים שבחשפנות אין הכרח למגע פיזי, ולכן לא ניתן להשוות את הפגיעה. את הטענה הזו אפשר כביכול להבין, אם נתייחס אך ורק למובן הפרקטי של אקט החשפנות. אך אם נתעמק במהות ובהשלכות המוסריות ואף הנפשיות על הנשים בחשפנות, נגלה שהטענה הזאת מופרכת מעיקרה. ראשית, בחלל בו מתקיימים מופעי החשפנות, הפער בין חשפנות לזנות לעיתים מטושטש מאד.
מנהלי מועדונים שמצהירים קבל עם ועדה כי במועדון החשפנות שלהם אין שירותי מין, לא עושים דבר כדי למנוע זאת, ואף מעודדים זאת בחדרים סגורים, או שנותנים את הסכמתם בשתיקה. במהות, זנות וחשפנות זהות בכך שטמונה בהן התפישה כי ניתן לקנות מין בכסף ויותר מכך, ניתן לקנות הסכמה.

מעדויות של חשפניות רבות עולה שגם במועדוני חשפנות הן חשופות לאלימות, לסימום ולהתעללות מינית. לא מרפה ממני עדותה של חשפנית לשעבר, שהותקפה במועדון בו עבדה, וכשהתלוננה למנהל הוא השיב לה: "מה חשבת, שזה היי-טק פה?". העדויות מצויות בקרב ארגוני הסיוע והטיפול, כמו גם ברשת אשר מלאה בסיפורים המזוויעים.

בדומה לנשים בזנות, נשים בחשפנות עובדות תוך ניתוק רגשי מתמשך,
~~~~~~~~

שמשמש כמנגנון הגנה הנועד לשמור עליהן. על אף הניסיון לייחס לחשפנות חופש מיני וקידמה, מדובר בפרקטיקה של ביזוי והחפצה המותירה בנשים צלקות פיזיות ונפשיות גם שנים רבות אחרי שיצאו מן העולם הזה. רבות אף סובלות מפוסט טראומה קשה.

לתפישת העולם בה אני מאמינה הצטרפה לאחרונה גם פסיקה. השופטת מיכל אגמון-גונן קבעה שחשפנות אינה בידור והוסיפה כי מופעי מין מחפיצים נשים, מבזים אותן ופוגעים בכבודן. השופט אליהו בכר ציין בעתירה של מועדון 'הפוסיקט', כי כל עוד לא מוכח שלאפ-דאנס אינו זנות, יש לסגור את המועדון. שתי הקביעות תומכות במסר הציבורי כי ניצול של גוף האישה ומיניותה אינו בא בחשבון ושחשפנות וזנות הן שתי תופעות שליליות על אותו הרצף.

בכדי לקדם תפישה זו, יזמתי הצעת חוק המבקשת להוסיף את החשפנות בתוך העבירות הנלוות לזנות בחוק העונשין. מטרת ההצעה לשקף בספר החוקים הישראלי את הקשר הישיר בין חשפנות לזנות ולקבע את עמדת המחוקק נגד החשפנות.

לאחר שפורסמה הצעת החוק שלי, עשרות נשים בחשפנות יצאו להפגין נגדה, בטענה שההצעה פטרונית וחוטאת לפמיניזם, כי זכותן על גופן, ואסור לנו למנוע זאת מהן. אינני נגד הנשים שמחו, ההפך הוא הנכון, והייתי שמחה אם היו מצטרפות אליי. כמו כן, אני מברכת את הדיון הציבורי שהצעת החוק שלי עוררה. כמי שמסתכלת על מעמדן של נשים ועל אי השוויון המגדרי בחברה, אני פועלת למיגור הזנות על כל סוגיה ומופעיה. בראייה חברתית, תעשיות הזנות והחשפנות מנציחות את תרבות האונס ומעמיקות את אי השוויון המגדרי והמסר שהמציאות הזו מעבירה הוא שבכל נערה הפוטנציאל להיות בזנות או בחשפנות. כשם שלא אתמוך בעבדות או במכירת איברים, כך לא אשלים עם מציאות בה נשים וגברים מוכרים את גופם ומיניותם לצורך סיפוק מיני של אחרים. כחברה מוטלת עלינו האחריות לקבוע כיצד נרצה לראות את עצמנו ככלל, גם אם אדם פרטי חושב אחרת. אם פטרונות זו תוביל למיגור הפגיעה בנשים - אני מוכנה לשאת באשמה.

כל עוד החשפנות מותרת, אנחנו נמשיך לגדל גברים ונשים בתוך תרבות אונס פטריארכלית, בה נשים הן חפץ שאפשר לקנות ולנצל. גם אם כף רגלנו לא תדרוך לעולם בתוך מועדון חשפנות, אנחנו, כל הנשים בחברה, עדיין נהיה מוחלשות ונתונות לאלימות פיזית ומינית. צעדנו בצעדי ענק בחינוך החברה שתעשיית הזנות היא פסולה ויש להוקיע אותה, אך כל עוד החשפנות תהיה מותרת, עשינו רק חצי עבודה. כולי תקווה ואמונה שכשם שהצלחנו עד כה, אנו נמשיך וננצח במאבקנו הצודק למיגור הפגיעה המינית בכל מקום ובכל תצורה.

* לשעבר מנכ"לית איגוד מרכזי הסיוע, חברת כנסת מטעם מרצ בכנסת ה-19 ובכנסת ה-20, חברה בועדת החוקה חוק ומשפט ומנהלת בה את דיוני המעקב אחר יישום חוק זכויות נפגעי עבירה.